

Soolosellisti Panu Sundquist:

”TAMPEREELLA ON ETEENPÄIN MENEMISEN MEININKI”

Teksti: Anu Karlson Kuvat: Kimmo Tähtinen

Panu Sundquistilla tulee kohta neljä vuotta täyteen Tampereen filharmonikkojen soolosellistinä. Hän opiskeli orkesterimuusikoksi Saksassa ja suosittelee jokaiselle eurokansalaiselle alasta riippumatta tutustumista johonkin toiseen maahan.

Sundquist on asunut jo kolme vuotta Tampereella, mutta ei tarvitse keskustella hänen kanssaan monta minuuttia, ennen kuin hänen puheenpartensa paljastaa, että hän on alun perin Turun seudulta. Tarkkaan ottaen hän on kotoisin Kaarinasta. Nyt hän on siten ajautunut perinteiseen viholliskaupunkiin?

”No niinhän se on, mutta se vihollisuus on kyllä ihan hyvässä hengessä, ihan sympaattista”, myhäilee Sundquist. ”Totta kai se jossain syvällä piilee; onhan näissä kaupungeissa paljon yhtäläisyyksiä.”

Itse hän vakuuttaa viihtyvänsä Tampereella erinomaisesti. ”Oikeastaan tamperelaiset ovat vielä mukavampia kuin turkulaiset”, hän lisää uskaliaasti.

Sukurasitusta edustaa musiikin alalla isoisä **Erland Sundquist**, joka oli varsinaisesti matematiikan opettaja, mutta myös viulisti ja tulisieluinen musiikinystävä. Isoisä rakensi Panulle hänen ensimmäisen sellonsakin, ja niin hänet vietiin Turkuun soittotunneille. Hänen ensimmäinen ja samalla tärkein ja pitkäaikaisin opettajansa oli **Jukka Perksalo**, jonka johdolla hän opiskeli ensin yksityisesti, sitten Turun konservatoriossa.

Panu harrasti monenlaista musiikkia, muutakin kuin klassista. Sellonsoitto ei silti

koskaan kokonaan jäänyt, ja siitä hän on jälkeensä tyytyväinen. Sillä parikymppisenä konservatorio-opiskelijana hän alkoi tosissaan miettiä musiikkia mahdollisena ammattina.

Ylioppilaaksi tultuaan hän haki ja pääsi kuitenkin ensin yliopistoon filosofiaa lukemaan. Filosofia pääaineena on aika erikoinen valinta, vai mitä?

”No onhan se erikoinen, jopa niin erikoinen, että se sitten vuoden kuluttua jäi”, tilittää Panu Sundquist. ”Meillä oli koulussa hyvin innostava filosofian opettaja. Hän innosti minut ja yhden luokkakaverinkin lähtemään yliopistoon opiskelemaan lisää.”

Nuori ihminen pohtii yleensäkin mielellään elämäntarkoituksellisia kysymyksiä.

Sitä voidaan leikillisesti kutsua filosofoinniksi, mutta filosofia yliopistollisena oppiaineena on paljon teoreettisempaa.

”Filosofia on ankara tiede”, määrittelee Panu Sundquist. ”Siinä vaiheessa kun musiikki alkoi taas enemmän kiinnostaa, oma kiinnostukseni tällaista äärimmäisen ankaraa kaiken teoretisointia kohtaan laimeni.”

Suolahdesta Frankfurtiin

Ulkomaille Panu tuli lähteneeksi, kun Sibelius-Akatemian ovet eivät avautuneet. Hän oli ollut useampana kesänä Suolahden musiikkileirillä **Michael Sanderlingin** oppilaana ja kysyi, olisiko mahdollista päästä opiskelemaan Saksaan hänen johdollaan.

Michael on legendaarisen kapellimestarin **Kurt Sanderlingin** poika, joskin iältään voisi olla tämän jo lähes satavuotiaan maestron pojanpoika.

”Lähdin sitten Frankfurtiin osaamatta sanaakaan saksaa. Olin siellä neljä vuotta ja tein diplomoin, minkä jälkeen muutin Berliiniin ja tein siellä vielä jatkotutkinnon.”

Kilpailujakin tuli katsastetuksi. Turun sellokilpailu oli tietysti vanhalle turkulaiselle selviö, ja siellä Sundquist oli vuonna 2002 finalisti. Berliinin Mendelssohn-kilpailu on Saksan musiikkikorkeakoulujen välinen mitteliö, johon koulut sisäisen karsinnan jälkeen lähettävät edustajansa. Sieltä heltisi 3. palkinto. Japanin Izumimori-kilpailuun hän innostui lähtemään voittajalle luvattun harvinaisen suuren

”Ensimmäisinä aamuina ei oikein päässyt sängystä ylös, kun oli nähnyt unia Suomesta.”

rahapalkinnon kannustamana. Kuten Turussa, hän pääsi sielläkin finaaliin. Kaikki Japanin finalistit olivat muuten Saksassa opiskelevia sellistejä.

Diplomin suoritettuaan Sundquist pyrki ja pääsi Berliinin valtionoopperan orkesteriakatemiaan, eräänlaiseen oppisopimuskoulutukseen. Hän pitää tällaista koulutusta hyvänä tapana tutustuttaa nuori muusikko orkesterin työskentelyyn. Useimmiten akatemiavuodesta (tai kahdesta) seuraa myös pysyvä työpaikka, joko kyseisessä orkesterissa tai jossakin toisessa.

”Tästä hyötyvät varmasti molemmat osapuolet. Oli arvokas kokemus päästä soittamaan huippuorkesteriin huippukapellimestarien kanssa, näkemään arkea

ja seuraamaan vierestä”, hän summaa. ”Arvokasta siellä on myös se, että akatemialaisilta ei heti odoteta täydellisyyttä, vaan heidän sallitaan tehdä virheitä. Jos jotain menee pieleenkin, palaute on aina kannustavaa.”

Kun ohjelmassa oli huippuvaikea *Tristan ja Isolde* ilman ensimmäisiäkään harjoituksia, Sundquist kertoo saaneensa orkesterin soolosellistiltä opastusta kädestä pitäen. ”Ihan kylmiltään se olisi ollut aika yksinäistä.”

Panu ymmärtää musiikkikorkeakoulujen yleisen käytännön, että opetus on pääasiassa solististen valmiuksien hiomista. Opiskelijoista on kasvatettava mahdollisimman hyviä muusikoita – eihän kaikista edes tule orkesterisoittajia. Mutta orkesterisoittokokemus on itse kunkin sitten hankittava jossakin muualla.

Koesoiton kiemurat

Ensimmäisen koesoittonsa Panu soitti jo Turussa. Hän harjoitteli ensimmäisen kerran Haydnin D-duuri-konserton ja muutamia orkesteripaikkoja, kun Turun kaupunginorkesteri järjesti avustajakoesoiton.

”En ymmärtänyt silloin vielä edes jännittää, ja siitä jäi ihan hyvät muistot. Olin yksi niistä kolmesta sellististä, jotka kutsuttiin avustajiksi, joten minulle kävi hyvin.”

Seuraava koesoitto olikin jo Berliinin valtiopopperan akatemiaan. Se ei Sundquistin arvion mukaan käytännössä juuri eronnut Turun koesoitosta. ”Orkesteripaikat ovat tietysti eri maissa erilaiset, mutta muuten

kaava on sama kuin meillä Suomessa: ensin Haydnia, sitten joku romanttinen konsertto ja lopuksi orkesteripaikat. Saksassa soitetaan melkein aina samoja orkesteripaikkoja; niitä on kymmenkunta sellaista, jotka kannattaa opetella jos hakee sieltä töitä. Voi olla varma, että ainakin kuusi niistä on arvannut oikein.”

Periaatteessa Berliinin akatemia oli kaksivuotinen, mutta Sundquist viipyi siellä vain yhden vuoden, koska sai sen jälkeen paikan

”Minusta kaikille EU-kansalaisille pitäisi olla pakollisena vuosi toisessa maassa. Se kasvattaa ja opettaa ymmärtämään muita ihmisiä, esimerkiksi Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Muistan kyllä vielä, kuinka ensimmäisinä aamuina ei oikein päässyt sängystä ylös, kun oli nähnyt unia Suomesta. Mutta siihen tottui yllättävän nopeasti, ja kun opin kieltä, alkoi olo tuntua kotoiselta.”

Panu Sundquist oli kiireesti opetellut saksan kielen alkeet juuri ennen lähtöään Tu-

”Frankfurt oli vauras länsisaksalainen pankkimetropoli; sen jälkeen Berliini oli hieno kokemus todellisena kulttuurikaupunkina.”

naapuriorkesterista eli Berliner Sinfonie-Orchesterista. Tämä orkesteri tunnetaan nykyisin nimellä Berliner Konzerthaus-Orchester.

”Berliinissä on paljon orkestereita, ja ne menevät sekaisin keskenään. Kyllä niitä on oltu yhdistämässä ja lakkauttamassakin niin kauan kuin olen siellä ollut. Vääntö on kovaa, mutta sen jälkeen kun Berliner Sinfoniker -orkesterilta pari vuotta sitten vietiin kaupungin tuki, ei ole tapahtunut mitään hälyttävää. Kaikki orkesterit soittavat vielä – niitä on kaikkiaan kahdeksan – ja niillä on paljon yleisöä.”

Muuttaminen vieraaseen maahan oli Panulle kaiken kaikkiaan myönteinen projekti.

run iltalukiassa. ”Frankfurtiin tultuani ostin telkkarin ja sanakirjan ja rupesin katsomaan telkkaria sanakirjan avulla. Opettajani tietysti myös aloitti soittotuntien pitämisen saksaksi – siihen asti olimme puhuneet englantia. Siinä opin saksankielisen musiikkisanaston muutamassa tunnissa. Nyt tuntuu uskomattomalta, että olin pärjännyt siihen saakka osaamatta sanaakaan.”

Kulttuurien Berliini

Muutto Frankfurtista Berliiniin oli seuraava kulttuurishokki.

”Frankfurt oli vauras länsisaksalainen pankkimetropoli; sen jälkeen Berliini oli

hieno kokemus todellisena kulttuurikau-
punkina”, Sundquist pohtii. Berliiniläisyys
on hänen mielestään aivan oma ihmisenä
olemisen muotonsa. ”Nykyäänhan espan-
jalaiset ja englantilaiset ja suomalaisetkin
ostavat sieltä asuntoja, koska sieltä sai
niitä vielä vähän aikaa sitten satumaisen
halvalla. Elinkustannuksiltaan Berliini
on halvempi kuin Tampere!”

Berliinin Filharmonia tuli Panulle tutuksi
myös sisältäpäin, sillä valtionoopperan or-
kesteri soitti toisinaan myös siellä. Toki hän
kävi kuuntelemassa myös filharmonikkojen
ja muidenkin orkesterien konsertteja. Oop-
perassa hän kävi niin ikään, ja saksan kielen
taidon karttuessa myös puheteatterissa.
”Berliinissä on mahtava teatterikulttuuri,
sen puolen tarjonta on vähintään yhtä rikas
kuin musiikin.”

Vähän mietittyään Panu nostaa suurim-
maksi elämyksekseen *Tristanin ja Isolden*
Daniel Barenboimin johtamana. Sen hän
sai kokea sekä orkesterimontusta että kat-
somon puolelta.

”Barenboim on legenda, hän on vielä
vähän vanhan koulun diktaattorimainen
kapellimestari, joka haluaa pitää orkesterin
hallinnassaan viimeistä piirtoa myöten. Minä-

”Täällä on saavutettu paljon, mutta yleinen
ilmapiiri on sellainen, että halutaan silti vielä
eteenpäin.”

kin sain kerran häneltä hyvin tiukan katseen,
kun muut sellistit olivat unohtaneet kertoa
minulle yhden sormituksen, jota piti käyttää,
ja minä olin tietämättömänä soittanut eri
tavalla. Paussilla sitten pulttikaveri muisti että
ai niin, unohtui sanoa: tuossa kohdassa pitää
oikean puolen aloittaa g-kielellä.”

Kotimaa kutsuu

Vuoden kuluttua Sundquist vaihtoi oopperasta
Berliinin sinfoniaorkesteriin, mutta siinä välis-
sä hän oli jo käynyt koesoitossa Tampereella
ja tullut valituksi Tampereen filharmonikkojen
soolosolistiksi. Häntä houkuttelivat sekä
kotimaahan palaaminen että haastavampi
tehtävä sekktion nokkamiehenä.

Paikkaan oli kovia hakijoita, ja Sundquist
sanoo vaatimattomasti, että hänellä oli
onneakin matkassa. ”Nykyään tuntuu, että

mihin tahansa tulee paikka auki, niin haki-
joita riittää, oli se missä tahansa maassa ja
missä tahansa orkesterissa. Toivoisi, että kun
Suomessa kuitenkin menee taloudellisesti
aina vain paremmin, että myös olisi töitä
mahdollisimman monelle muusikolle.”

Neljäs vuosi Tampereella tulee kohta
täyteen. Panu Sundquist iloitsee orkesterin
kyltymättömästä halusta kehittyä ja asettaa
tavoitteet koko ajan korkeammalle. ”Tämä
on kiva työpaikka, täällä on saavutettu
paljon, mutta yleinen ilmapiiri on sellainen,
että halutaan silti vielä eteenpäin. Orkeste-
rin henki on hyvä, ei ole jarrumiehiä eikä
vastaanpanijoita.”

Ulkoiset olosuhteet Tampere-talossa ovat
erinomaiset, mutta konserttitalin akustii-
kasta on löytynyt korjaamisen varaa. Sen
parantamiseksi on syksyn aikana tehty
erilaisia kokeiluja.

”Ei orkesterin tasoa paranneta ripustamalla kattoon muoveja, mutta kyllä olisi tärkeää, että soitinryhmät kuulisivat toisiaan.”

”Eihän se niin käy, että orkesterin tasoa parannetaan ripustamalla kattoon muoveja”, Sundquist täsmentää, ”mutta kyllä olisi tärkeää, että soitinryhmät kuulisivat toisiaan, etenkin kun soitetaan paljon massiivisia teoksia, joissa lava on täynnä ihmisiä.”

Ei sellonsoittoa kerrostalossa

Saksassa oli Panu Sundquistin mukaan yleinen käytäntö, että kerrostalossa asuvat muusikot harjoittelivat kotonaan. Suomessa se ei näytä olevan niin hyväksyttyä. ”Minäkin sain nykyisen asuntoni sillä ehdolla, että en harjoittele kotona”, Panu kertoo. ”Harjoittelen siksi aina täällä Tampere-talolla. Se on minulle sikäli helppoa, että asun vain kivenheiton päässä. Mutta niiden jotka asuvat vähän kauempana, täytyy kyllä asua omakotitalossa.”

Panulla on avovaimo, saksalainen huilisti, johon hän oli tutustunut juuri ennen Suomen muuttoa, nelisen vuotta sitten. Pitkä etäsuhte muuttui pysyvästi yhteisasumiseksi, kun pariskunnan nyt yhdeksän kuukauden ikäinen tytär syntyi. Vaimolla on Leipzigissa työpaikka, josta hän on nyt äitiyslomalla.

”Jatkoa varten meillä on erilaisia vaihtoehtoja, mutta varmasti muutaman vuoden päästä asumme samassa maassa ainakin”, Panu Sundquist uskoo.

Perheen kotikieli on saksa, mutta vaimo on aloittanut suomen kielen kurssin ostamalla oppikirjan nimeltä ”Hyvin menee”. Tyttärelleen Panu toki pyrkii jo nyt puhumaan suomea. Panun oma äidinkieli on suomi, niin myös isän kieli – ruotsia puhui vain isoisä, joka hänkin meni suomenkielisen kanssa naimisiin.

Panu Sundquist ei tunnusta omakseen muusikoiden muotiharrastusta kokkaamista, vaikka pitääkin hyvästä ruoasta. ”Kyllä minun harrastukseni ovat enemmän henkisellä puolella. Tykkään lukea, ja nykyään on tietysti hienoa kun pystyy lukemaan alkukielellä saksalaista kirjallisuutta, kuten Hesseä, Mannia ja Max Frischiä, jonka romaanin *Stiller* luin nyt viimeksi.”

Teatterien Tampere

Sitten Tampere on teatterikaupunki siinä missä Berliinikin. Tampere on Sundquistin

Panu Sundquist viihtyy Tampereella ja Tampere-talon kauniissa ympäristössä.

mielestä joka tavalla hieno kulttuurikaupunki, vaikka Turku nyt sen kunnian virallisesti saikin.

”Urheilustakin tykkään, käymme orkesterilaisten kanssa kerran viikossa pelaamassa jalkapalloa. Ja vaikka en enää opiskelekaan filosofiaa, kaikenlainen tietokirjallisuus kiinnostaa minua myös. Ja kesäisin jos pääsee purjehtimaan ... ikävä kyllä Turun saariston vesi ei ole niin puhdasta kuin Näsijärven, mutta kyllä sinnekin täytyy kerran kesässä päästä.”

Työssään muusikkona Panu Sundquist ei tunnusta tarvitsevansa ulkomaankiertueiden tai levytysten kaltaisia porkkanoita. ”Me muusikot pystymme vain parantamaan omaa soittamistamme, ja kun teemme työmme hyvin, kyllä ne palkinnotkin tulevat sitten aikanaan”, hän uskoo.

Vuoden kohokohtia Tampereen filharmonikoissa ovat keväinen oopperaproduktio

– maaliskuussa 2009 esitetään Verdin *Don Carlos* – sekä syksyinen Valofonia-festivaali.

Panu Sundquist katsahtaa kahvion ikkunasta pihalle ja näkee tutun pienen miehen nousevan autosta.

”Sieltähän näkyy tulevan **Okko Kamu**. Meillä on hänen johtamansa periodi nyt seuraavaksi vuorossa, ja olemme todella innoissamme. Kamun konsertit ovat aina suuria elämyksiä.”